

*Helsingin
Yrittäjien*
**Yrittäjän
osaamisohjelma**

Helsingin Yrittäjien Koulutusfoorumi

Helsingin Yrittäjien Koulutusfoorumin tavoitteena on kehittää yrittäjien ja koulutuksen järjestäjien sekä heidän oppilaitosten välistä yhteistyötä ja vaikuttaa yrittäjien osaamisen parantamiseen sekä yrittäjyyskasvatuksen edistämiseen.

Syyskuussa 2010 toimintansa aloittaneen Koulutusfoorumin tarkoituksena on vakiintua pysyväksi sateenvarjoksi, jonka puitteissa yrittäjät ja koulutus- ja osaamispuolen toimijat kokoontuvat välittämään tietoa ja käsittelemään yrittämiseen ja osaamisen yhteistyöhön liittyviä asioita sekä nuoriso- että aikuiskoulutuksen näkökulmista. Foorumin puheenjohtajana toimii yrittäjä, Helsingin kaupungin opetuslautakunnan puheenjohtaja Pia Pakarinen.

Helsingin Yrittäjien Koulutusfoorumi kokoaa laajasti yhteen yrittäjiä, yrittäjyyskasvatuksen toimijoita, järjestöjä, yrittäjille tarkoitettun aikuiskoulutuksen tuottajia ja henkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksen osaajia. Koulutusfoorumissa on edustettuna noin 50 eri tahoa ja helsinkiläisiä yrittäjiä.

Koulutusfoorumissa ovat mukana Helsingin Yrittäjien ja noin viidenkymmenen helsinkiläisen yrittäjän ja yritysten edustajien lisäksi 4H-liitto, Aalto Entrepreneurship Society, Aalto-yliopiston Kauppakorkeakoulu, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus, AEL, Amiedu, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE,

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, Arcada yrkeshögskola, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Edupoli, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, Haaga-Perho, Helmi Liiketalousopisto, Helsingin aikuisopisto, Helsingin Diakoniaopisto, Helsingin kaupungin elinkeinopalvelu, Helsingin kaupungin opetusvirasto ja sen oppilaitokset Etu-Töölön lukio, Helsingin kuvataidelukio, Helsingin palvelualojen oppilaitos (Helpa), Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitos (Hesote), Helsingin tekniikan alan oppilaitos (Heltech) ja Vuosaaren lukio, Helsingin maalariammattikoulu, Helsingin opettajien ammattiyhdistys, Helsingin suomenkielinen työväenopisto, Helsingin yliopisto (Palmenia, urapalvelut), Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kerhokeskus, Kuntaliitto, Laurea-ammattikorkeakoulu, Lauttasaaren yhteiskoulu, Markkinointi-instituutti, Mercuria Kauppiaitten Kauppaoppilaitos, Metropolia-ammattikorkeakoulu, Mjk-instituutti, Nuori Yrittäjyys, Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Rastor, Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijakuntien Liitto, Suomen Liikemiesten Kauppaopisto, Suomen Lukiolaisten Liitto, Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU, Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto, Suomen Ylioppilaskuntien Liitto, Taloudellinen Tiedotustoimisto, Uudenmaan ELY-keskus, Uudenmaan liitto, ja Yrittäjien koulutuskeskus – Yritysakatemia.

Mikä on Yrittäjän osaamisohjelma?

Yrittäjän osaamisohjelma on Helsingin Yrittäjien Koulutusfoorumissa luotu yhteinen työkalu, eräänlainen ”huoneentaulu” yrittäjien ja osaamisen kehittämisen ammattilaisten välillä, joka kokoaa yhteiset tavoitteet yrittäjien osaamisen parantamiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Ohjelman tavoitteena on saada yhä osaavampia yrittäjiä ja osaavaa työvoimaa pääkaupunkiseudun yrityksiin.

Miksi ohjelmaa tarvitaan?

Yrittäjän osaamisohjelma palvelee niin yrittäjiä kuin kouluja ja oppilaitoksia koko yrittäjäpolunvarrella. Sen lisäksi osaamisohjelma nostaa esiin koulutussuunnittelun niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla poliittiset päättäjät ja virkamiehet mukaan lukien.

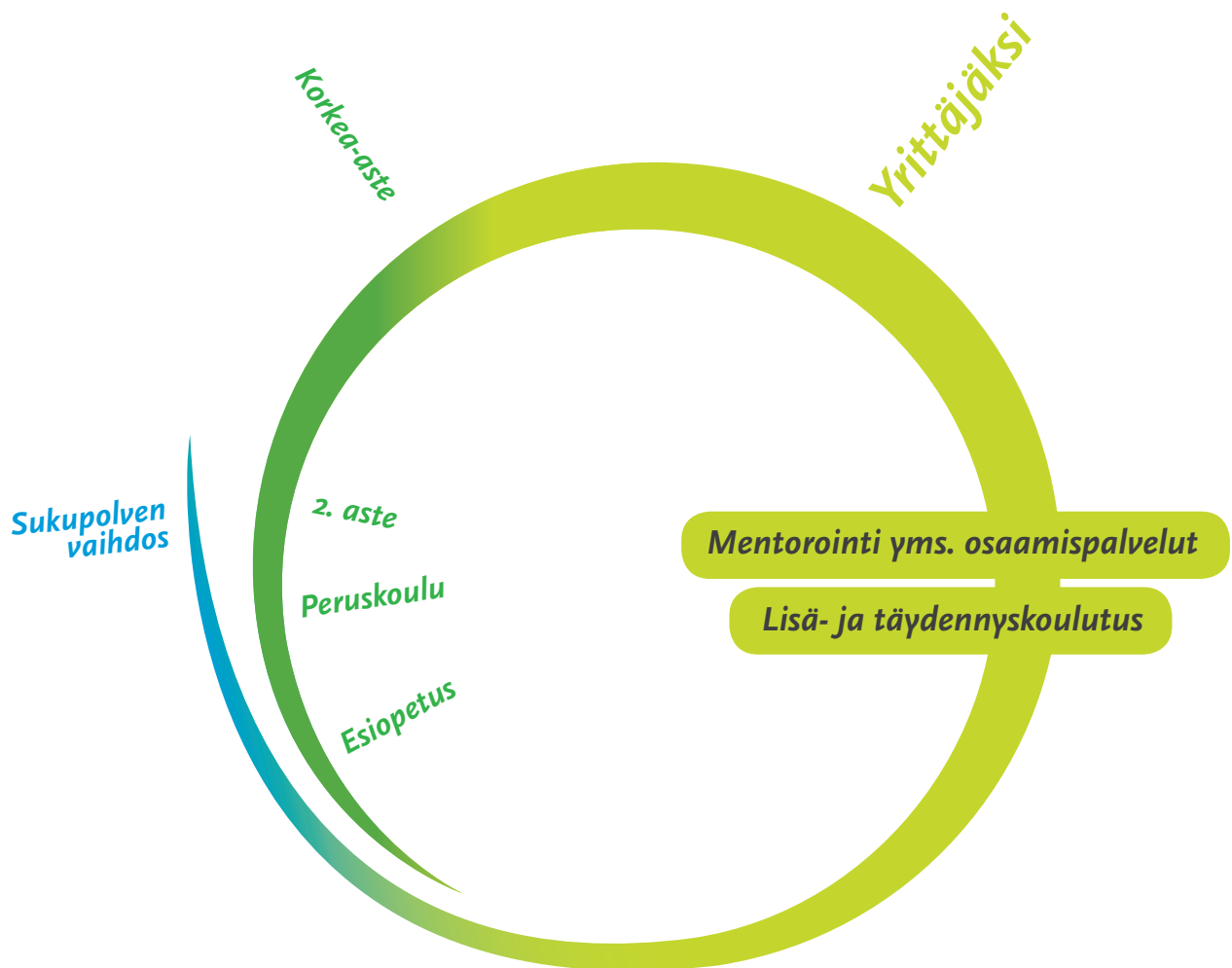
Koulutusfoorumissa mukana olevat tahot saavat Yrittäjän osaamisohjelmasta konkreettisia välineitä ja toimenpiteitä siihen, miten yrittäjyys sekä yrittäjien koulutus- ja osaamistarpeet tulevat paremmin huomioiduksi omassa organisaatiossa.

Kenelle osaamisohjelma on tarkoitettu?

Tarve Yrittäjän osaamisohjelmalle pohjautuu pk-yritysten osaavan työvoiman kysyntään ja yrittäjien osaamisen parantamiseen, jotka ovat keskeisiä yritysten ja koko metropolialueen menestymiselle.

Yrittäjyyspolku

läpi elämän

Osaavaa työvoimaa ja osaavia yrittäjiä

Kuinka kasvetaan osaavaksi yrittäjäksi ja yrittäjähenkiseksi työntekijäksi

Helsingin seutu houkuttelee ihmisiä työn perässä muualta maasta ja maailmalta. Tarvetta on korkean tason osaajista ja asiantuntijoista, mutta alueella on työtä tarjolla laajalti palvelualan työpaikoissa. Yhä useampi metropolin asukas on jossain vaiheessa elämänsä myös yrittäjä. Osaavan työvoiman saamiseksi on panostettava yrittäjyyskasvatukseen ja koulutuksen ennakointiin työvoimatarpeen näkökulmasta.

Lähde: Menestyvien yritysten Metropolialue.

Yrittäjäjärjestöjen tavoiteohjelma eduskuntavaaleihin 2011

Osaamistarpeet muuttuvat - Koulutuksen ennakkoinnin merkitys kasvaa

Helsingin seudun väestömäärän kasvu tarjoaa työvoimaa alueen yksityisille ja julkisille työnantajille, mutta asettaa samalla suuren haasteen koulutuksen ennakkoinnille ja sisällölle. Työpaikat painottuvat metropolialueella vahvasti palveluihin. Palvelut kattavat sekä matalamman tuottavuuden alat että vahvasti erikoistuneet liike-elämän palvelut. Työvoimatarve on tästäkin näkökulmas-

ta hyvin laajapohjaista ja vaatii monenlaisia toimenpiteitä. Työvoimatarpeen kasvaessa erilaiset oppimisvalmiudet omaavat on huomioitava entistä paremmin.

Helsingin yrityskannasta valtaosa (yli 80 %) on mikroyrityksiä. On vaikea ennustaa, kuinka paljon ja minkälaista työvoimaa Helsingin seudun pk-yrittäjät tarvitsevat tulevaisuudessa.

Esitykset koulutustarjonnan ja työelämän osaamistarpeiden kohtaannon parantamiseksi:

Opinto-ohjaus ja uraohjaus

- Panostetaan nuorten opintojen ohjaukseen, jolloin nuoret saadaan oikeaan koulutukseen
 - ▶ opinto-ohjaajia on oltava riittävästi (esim. yksi opinto-ohjaaja / 200 opiskelijaa)
 - ▶ opinto-ohjaajilla on oltava riittävä tietämys työmarkkinatilanteesta, pk-yrityksistä työnantajina sekä yrittäjyydestä yhtenä työllistymisen vaihtoehtona
- Tuodaan yrittäjävierailujen ja yrittäjätarinoiden avulla aitoja yrittäjäesimerkkejä oppilaitosten opintojen ohjaukseen
- Kannustetaan maahanmuuttajien yrittäjyyshalukkuutta tarjoamalla yrittäjyysopintoja ja neuvontaa

Lisä-, täydennys- ja muuntokoulutus

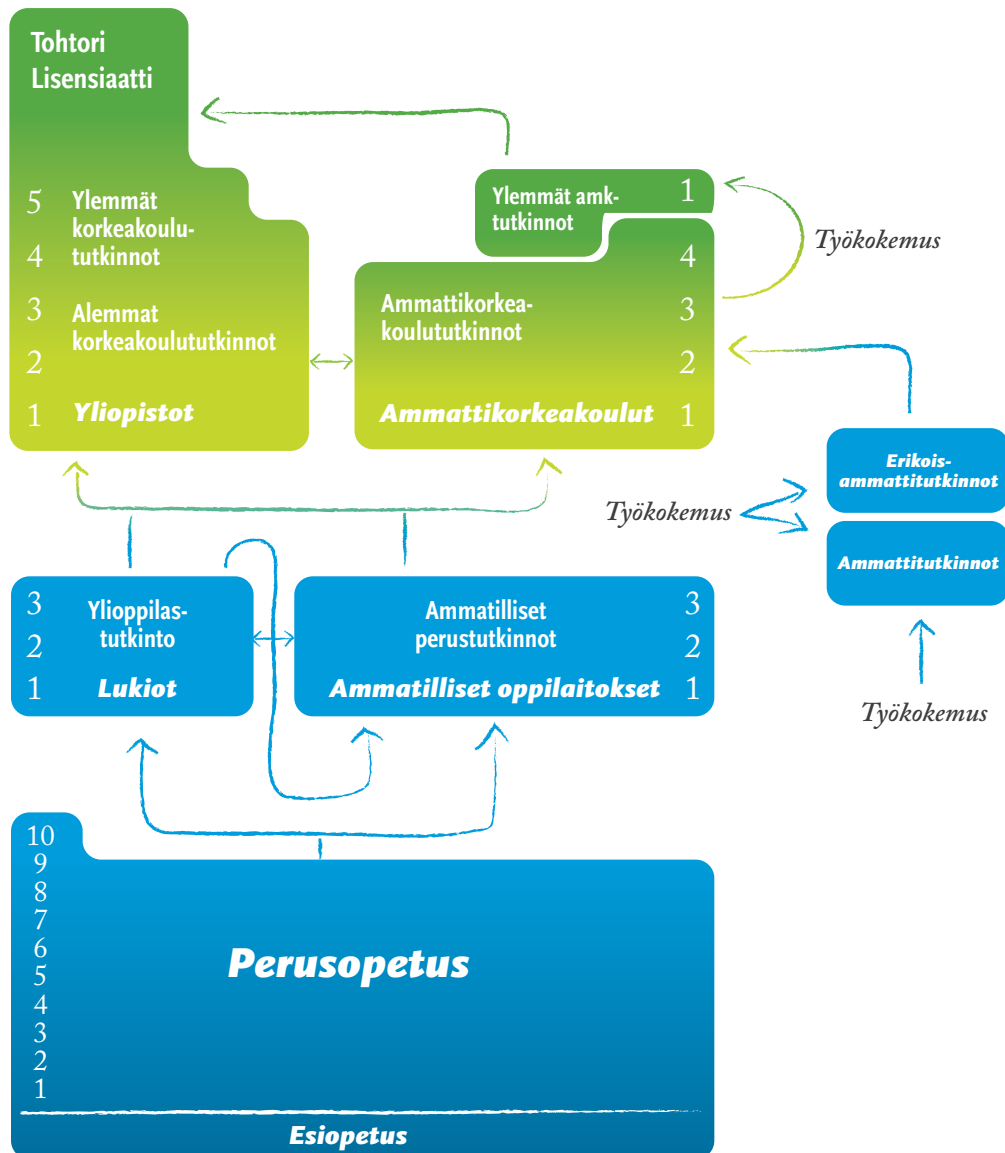
- Yrityksen johtoa on motivoitava panostamaan henkilöstönsä kehittämiseen ja työssä oppimisen mahdollisuuksien tarjoamiseen
- Turvataan riittävä aikuiskoulutuksen ja muuntokoulutuksen määrä ja laatu, jotta nopeasti muuttavalle työelämälle on tarjolla osaavaa työvoimaa
 - ▶ aikuisten työvoimapolitiittiseen koulutukseen satsattavat varat on käytettävä tehokkaasti ja koulutuksen oltava vaikuttavaa
 - ▶ kehitetään maahanmuuttajille kohdennettavaa koulutusta painottamalla lisä- ja täydennyskoulutusta

Ammatillinen peruskoulutus

- Lisätään toisen asteen ammatillisia koulutuspaikkoja, jotta kaikille pääkaupunkiseudulla peruskoulun päättävälle voidaan tarjota jatkokoulutuspaikka
- Tuetaan, maahanmuuttajien pääsyä ammatilliseen koulutukseen, jonka ohessa tarjotaan kieliopinnot

Oppisopimuskoulutus

- Lisätään oppisopimuspaikkoja ja tiedotusta oppisopimuskoulutuksesta alueen yrittäjille: oppisopimus on hyvä väline yrittäjän omaan ja henkilöstönsä täsmäkoulutukseen
- Poistetaan yrittäjän ammattitutkintoja koskevat kiintiöt
- Kannustetaan yrityksiä ottamaan oppisopimusopiskelijoita
- Kehitetään oppisopimuskoulutusta nuorten kouluttautumisen muotona. Nuorten oppisopimuskoulutuksen lisääminen edellyttää, että oppisopimuskoulutusta kehitetään työnantajan kannalta joustavammaksi. Keinoja ovat mm. se, että oppisopimussuhteesta yritykselle syntyvä kustannus saataisiin myötäilemään opiskelijan kehittymistä.
- Parannetaan maahanmuuttajien työllistymistä soveltamalla kielitaitovaatimuksia ammatti- ja asiakaskunnan mukaan ja lisäämällä oppisopimuskoulutusta

Yhteistyö yritysten kanssa

- Lisätään lukio-opintoihin työelämään tutustumisjakso pakolliseksi kurssiksi
- Tarjotaan ennen työelämään tutustumisjaksoa vähintään päivän mittainen työelämävalmennus, jolloin TET-jaksosta on enemmän hyötyä nuorelle
- Lisätään lukion ja perusopetuksen opinto-ohjaajille pakolliset työelämään tutustumisjaksot
- Hyödynnetään opettajien työelämäjaksoja erityisesti ammatillisten alojen opettajien työelämä-tuntemuksen parantamisessa ja yritystoiminnan kehittämisessä
- Kannustetaan yrityksiä ottamaan opettajia mukaan yritysten hallintoon ja yrittäjiä oppilaitosten työryhmiin

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu

- Yhdeksänvuotisesta yleissivistävästä perusopetuksesta (peruskoulu), jota ennen lapsilla on oikeus osallistua vuoden kestäväseen esiopetukseen
- Peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta, johon kuuluvat ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus
- Korkea-asteen koulutuksesta, jota annetaan ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa

Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutusasteilla.

Lähde: Opetushallituksen www-sivut

Yrittäjyyskasvatukseen panostusta: uusia yrittäjiä tarvitaan

Lähitulevaisuuden runsaslukuiset yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset sekä moduulimaiset, eri rooleista koostuvat työurat, ovat herättäneet tarpeen konkreettiselle yrittäjyyskasvatukselle. Suomi kaipaa uusia, nuoria yrittäjiä niin uusien innovaatioiden ja menestystarinoiden rakentajiksi kuin olemassa olevien yritystoimien jatkajiksi. Helsingissä jopa 5000 yrittäjää

aikoo luopua liiketoiminnasta seuraavan viiden vuoden aikana, koko Uudellamaalla yli 10 000.

Kaikista ei tarvitse tulla yrittäjiä, mutta myös työntekijöissä arvostetaan entistä enemmän yrittäjähenkisyyttä. Yrittäjyyskasvatuksen ja oppilaitosten yritys yhteistyön tulee olla kiinteä osa kaikkea koulutusta, jotta tähän tarpeeseen pystytään vastaamaan.

Esitykset yrittäjyyskasvatuksen parantamiseksi:

- Opettajien koulutus ja kouluyhteisön kehittäminen
 - ▶ opettajakoulutus ja opettajien täydennyskoulutus opettajakoulutuksen (luokanopettajat, erityis- ja aineenopettajat, ammatilliset opettajat) opinto-ohjelmaan on saatava yrittäjyyspedagogiikkaa ja tietoa yrittäjyydestä
 - ▶ ammatillisten opettajien koulutuspaikkoja on lisättävä
 - ▶ tällä hetkellä opettajien yrittäjyyskasvatustalvalmiuksia edistäviä täydennyskoulutuksia järjestetään, mutta ne kärsivät vähästä osallistujamäärästä: miten opettajia motivoidaan kouluttautumaan (yrittäjyysopinnot, tunnustaminen, kannusteet)
- Nimetään yrittäjyyskasvatuksen yhteyshenkilö/vastuu-opettaja jokaiseen oppilaitokseen, joka käy vuosittain koulutuksessa, päivittää tietoaan aiheesta ja vie sitä eteenpäin työyhteisössä
- Koulutuksen järjestäjän tulee valita aktiivisia, aloitteellisia ja yrittäjyydestä innostuneita työntekijöitä yrittäjyysopetuksen ja yrittäjille suunnatun konsultatiivisen palvelun tehtäviin
- Työvuodet yrittäjänä on laskettava opettajan henkilökohtaisen lisän vuosisidonnaiseen osaan oikeuttavaan palvelusaikaan
- Tuetaan yrittäjyyttä painottavia lukioita ja tarjotaan muiden lukioiden opiskelijoille mahdollisuus käydä yrittäjyyskursseilla esimerkiksi hyödyntämällä yhteistä kurssitarjotinta

Opetussisällöt ja -menetelmät

- Tuetaan sisäisen yrittäjyyden omaksumista opiskelussa: tiimityö, aloitteellisuus, luovien ratkaisujen etsiminen, omien vahvuuksien tunnistaminen, perinteisen opetustyyliin muuttaminen, projektit oppiaineiden/ikäryhmien/koulujen välillä tai järjestöjen/työelämän kanssa
- Tuodaan aitoja yrittäjäesimerkkejä osaksi opinto- ja lisäämällä yrittäjien osallistumista koulutustarjoajien kursseille, yrittäjäinfoihin ja oppilaitoksissa luennointiin
- Yrittäjyyden vahvistaminen opetussuunnitelmissa ja tutkintojen perusteissa, eri välineitä:
 - ▶ (esi- ja) perusopetus: Nuori Yrittäjyys-opinto-ohjelmat, Kerhokeskuksen materiaalit, 4H-materiaalit, opettajien täydennyskoulutus
 - ▶ lukio: edellisten lisäksi mahdollisesti yrittäjyyskurssi/kursseja
 - ▶ ammatillinen toinen aste: yrittäjyysopinnot ovat jo osana opetussuunnitelmaa, ks. sisältöesimerkki*

Yritys yhteistyö

- Yritys-oppilaitos yhteistyö on tärkeää kaikille kouluille, oppilaitoksille ja yrityksille
- Kaupungin on osallistuttava YES-keskuksen rahoitukseen, jotta saadaan kestävä rahoitus pohja oppilaitosten yrittäjyyskasvatuksen tukemiselle
- Koulutuksen yhteyttä työelämään on vahvistettava kehittämällä oppilaitosten työpaikalla oppimista ja lisäämällä yhteistyötä pienyritysten kanssa (TET-jaksot, työssä oppiminen, työharjoittelu)
 - ▶ koulutuksen rahoitusta on ohjattava enemmän yritysten ohjausresursseihin
 - ▶ työharjoittelujakson sijoittaminen opintojen loppuvaiheeseen tukee opiskelijan työllistymistä, kun yritys voi mahdollisesti palkata harjoittelijan harjoittelun päätyttyä

* *Esimerkki ammatillisen peruskoulutuksen yrittäjyysopinnoiksi:*

1 ov yrittäjyyden perusteet, luentokurssi

(termit, perusteet yritysmaailmasta, ympäristö tutuksi, yritysvierailu/ yrittäjävierailu, tukitahot yrittäjyyden tiellä, mistä apua, uusyrityskeskukset, yrityshautomot, yrittäjäjärjestö, ELY-keskus)

2-3 ov Nuori Yrittäjyys -opinto-ohjelmat, tekemällä oppiminen

(NY 24 H-leiri ensimmäisenä opiskeluvuonna - tiimiyyttä; toisena opiskeluvuonna valinnaisena leirin tutorina toimiminen, NY Vuosi yrittäjänä -opinto-ohjelma)

2 ov oman alan yrittäjyys, projekteja ja ryhmitöitä

(tutustuminen oman alan yrittäjyyteen, yritysvierailuja, yrittäjävierailuja/-haastatteluja, oman alan aseman ennakoitietoa, mitä tietoja ja taitoja tarvitsen juuri tällä alalla)

4-5 ov muita yrittäjyysopintoja

(Finpecin harjoitusyritys, Kerhokeskuksen Katso kaleidoskooppiin, Yritys Hyvä-kirjoituskilpailu, työssäoppiminen, liiketoimintasuunnitelman tekeminen, projekteja muiden alojen opiskelijoiden kanssa)

Yrittäjän oma osaaminen

Tarkoituksenmukaista koulutusta ja osaamispalveluita yrittäjille

Yrityksen toimialasta riippumatta oma osaaminen on jokaisen yrittäjän tärkein voimavara. Erityisesti haastavan taloustilanteen aikana tai muissa muutostilanteissa yrittäjä tarvitsee uutta oppia. Kouluttautuminen tarjoaa myös erinomaisen mahdollisuuden verkostoitua ja oppia muilta yrittäjiltä.

Kasvava ja jatkuvasti muuttuva yrityskanta asettaa haasteita liiketoimintaosaamista tukevalle koulutukselle. Kouluttautumisen motiivi on yrittäjillä usein hyvin käytännönläheinen, ei niinkään tiettyyn tutkintoon pyrkivä. Koulutuspaketit on rakennettu usein liian pitkäkestoisiksi ja siten yrittäjille heikosti soveltuviksi.

Suurilla yrityksillä on resursseja henkilöstön kehittämiseen, koulutuksen suunnitteluun ja koulutukseen tarkoitettujen tukien hyödyntämiseen. Helsinkiläisistä yrityksistä yli 80 % työllistää alle 5 henkilöä. Pieniltä yrityksiltä puuttuu usein tietoa ja resursseja koulutusmahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Osaamiseen panostaminen on yrityksen menestymisen edellytys. Oleellista on löytää keinoja, joilla tarjotaan yrityksille heidän tarpeistaan lähteviä koulutuksia. Sekä koulutuksen tuottajat että yrittäjät hyötyvät, kun koulutustarjonnassa huomioidaan yrittäjien koulutustarpeet.

Lähde: Menestyvien yritysten Metropolialue.

Yrittäjäjärjestöjen tavoiteohjelma eduskuntavaaleihin 2011

Yrittäjän osaamisen kehittäminen

Suomalaisten työllistämisen vastuu on siirtynyt yhä enemmän pk-yrityksiin. Samalla menestyvä yritystoiminta perustuu yhä enemmän yrittäjän osaamiseen ja ammattitaitoiseen johtamiseen. Pk-yritysten menestymisen näkökulmasta on tärkeää, että koulutus- ja osaamispalvelut kohdistetaan nykyistä vahvemmin pienemmille yrityksille.

Pienyrityksillä on usein suuria yrityksiä vähemmän

ammattitaitoa ja voimavaroja henkilöstönsä kehittämisessä. Koulutuspalvelujen hyödyntäminen pienyrityksissä on usein sattumanvaraista. Osaamisen päivittämisen tulisi kuitenkin olla jatkuva prosessi. Yrittäjiä on kyettävä motivoimaan olemassa olevien koulutus- ja osaamispalveluiden hyödyntämisessä.

Aikuiskoulutuksen merkitys kasvaa jatkuvasti. Muutuvassa työelämässä tarvitaan yhä enemmän lisä-

Esitykset yrittäjien osaamistarpeisiin vastaamisen parantamiseksi:

Koulutustarjonta

- Aikuiskoulutuksen tarjonnassa on huomioitava paremmin yrittäjien koulutustarve. Pääkaupunkiseudulla yrittäjät ovat keskimääräisesti paremmin koulutettuja, mutta lisäkoulutus tarpeet lisääntyvät kokoajan.
- Yrittäjien koulutustarpeet on huomioitava paremmin yrittäjille suunnatussa liiketoimintaosaamista tukevan koulutuksen tarjonnassa
 - ▶ yrittäjät kaipaavat eniten markkinointi-, talous- ja verotusoppia. Eniten koulutustarjontaa on puolestaan viestinnästä sekä henkilöstön ja yrityksen johtamisesta.
 - ▶ koulutusta tulee tarjota nykyistä enemmän arki-iltaisain ja viikonloppuisin
 - ▶ pitkäkestoisen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen sijasta tarvitaan enemmän lyhytkestoista koulutusta ja päiväkursseja
- Pienyritysten yrittäjillä ja avainhenkilöillä on vaikeuksia irtaantua yrityksestään edes koulutuksen ajaksi. Siksi oppiminen on vietävä vahvemmin työpaikoille. Parhaat tulokset saadaan, kun oppiminen tapahtuu osana omaa työtä.
 - ▶ koulutuksen tarjoajien tulisi pystyä räätälöimään koulutus tarjontaansa yrityksen tarpeisiin vastaten
 - ▶ yrittäjien oppisopimuskoulutuksessa tulee luopua kiintiörajoituksista
- Lisätään eri koulutusmuotojen kuten verkko-opintojen tarjontaa
- Koulutuksen ja muun palvelutarjonnan monipuolistamiseksi ja päällekkäisyyden poistamiseksi aikuisoppilaitosten on verkostoiduttava nykyistä paremmin keskenään
- Kannustetaan koulutusorganisaatioita ja oppilaitoksia ottamaan yrittäjiä mukaan organisaatioiden hallintoon
- Kehitetään ELY-keskusten yhteishankintakoulutuksia joustavammaksi pk-yrittäjille ja vahvistetaan niistä tiedottamista

Osaamispalvelut ja verkostoituminen

- Kannustetaan yrittäjiä hyödyntämään heille suunnattuja osaamispalveluita
 - ▶ Yritysmentorointi.fi –palvelu: rohkaitaan alkavia, kasvavia ja kansainvälistyviä yrittäjiä hakemaan itselleen mentori ja kokeneempia yrittäjiä ryhtymään mentoriksi nuoremmille kollegoille
 - ▶ Koulutustayrittäjille.fi -palvelu: kannustetaan yrittäjiä päivittämään osaamistaan ja koulutusorganisaatioita markkinoimaan yrittäjille suunnattua liiketoimintaosaamista tukevaa koulutusta Helsingin seudun koulutustarjontaa kokoavassa palvelussa
 - ▶ kannustetaan yrittäjiä verkostoitumaan toisten yrittäjien ja koulutuksen tarjoajien kanssa oman yritystoiminnan kehittämiseksi mm. Yritystä Stadiin! -tapahtumassa
- Yritysten sukupolvenvaihdokset ovat lähivuosien arkipäivää: lisätään palveluja tukemaan yrittäjiä omistajanvaihdosprosessissa
 - ▶ hyödynnetään työharjoittelu- ja työssäoppimisjaksot yrittäjien ja opiskelijoiden molemminpuolisen tuntemuksen ja arvioinnin keinona yritystoiminnan jatkamisessa
- Maahanmuuttajien yrittäjyysaktiivisuus on kantasuomalaisia korkeampi. Koulutuksen järjestäjien ja yrittäjäjärjestön tulee arvioida tuottamansa palvelut myös maahanmuuttajien tarpeiden näkökulmasta. Helsingissä maahanmuuttajien väestöosuus on yli 10 % ja se kasvaa voimakkaasti.

ja täydennyskoulutusta. Pienyritykset ovat suuria yrityksiä riippuvaisempia hyvästä ja toimivasta aikuiskoulutustarjonnasta. Kuitenkin asiakassuhde pienyrityksistä tuleviin yrittäjiin on jäänyt ohueksi. Koulutustarjonnan ja yrittäjien koulutustarpeen kohtaannon parantamiseksi tulee kehittää tiedonkulkua sekä yrittäjien ja oppilaitosten vahvempaa yhteistyötä ja kumppanuutta.

Yrittäjän motivointi koulutus- ja osaamispalveluiden hyödyntämisessä

- Yrityksen tarpeista lähtevät täsmäkoulutukset ja räätälöidyt koulutukset motivoivat yrittäjää päivittämään osaamistaan
- Eritoten yrittäjien keskinäinen verkostoituminen ja yhteisöllisyys sekä toisilta yrittäjiltä kuullut kokemukset koulutuksista auttavat omien koulutustarpeiden tunnistamisessa ja motivoivat yrittäjää kouluttautumaan.
- Tarjotaan yrittäjille arvoltaan riittäviä koulutuseteleitä. Koulutussetelit tulisi rahoittaa kohdentamalla uudelleen valtion aikuiskoulutukseen osoitettuja määrärahoja.
 - ▶ Koulutusseteli voidaan toteuttaa monessa eri muodossa. Yrittäjä voi hakea koulutusseteliä ja sitoutua koulutukseen omalla rahoitusosuudella
- Yrittäjän aikuiskoulutustukea on kehitettävä yrittäjille soveltuvammaksi nostamalla tuen tasoa ja vähentämällä sen saamisedellytysten byrokraattisuutta
- Yrityksen johtoa on motivoitava panostamaan henkilöstönsä kehittämiseen ja työssäoppimisen mahdollisuuksien tarjoamiseen

Tiedotus ja neuvontapalvelut

- Yrittäjille suunnattua koulutustarjontaa on runsaasti, mutta yrittäjät ja koulutuksen tarjoajat kokevat sen olevan vaikeasti löydettävissä. Kannustetaan yrittäjiä ja koulutuksen tarjoajia hyödyntämään Koulutustayrittäjille.fi -palvelua, jossa yrittäjät löytävät Helsingin seudulla tarjottavaa liiketoimintaosaamista tukevaa koulutusta ja koulutuksen tuottajat tavoittavat yrittäjät.
- Yrittäjä ei välttämättä tiedosta osaamis- ja koulutustarpeitaan, vaikka sopivaa koulutusta olisi tarjolla. Vertaisviestinnän lisäksi yrittäjäjärjestöllä on tärkeä rooli koulutustarpeen herättämisessä ja kouluttautumiseen kannustamisessa
- Aikuisoppilaitosten pienyrityksille tarjoamien osaamis- ja kehittämispalvelujen hyödyntäminen edellyttää tehokasta viestintää oppilaitoksilta ja hyvää yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välillä
- Lisätään tiedotusta yritysneuvonnasta ja mahdollisuuksista kehittää omaa osaamistaan työn ohessa
- Yrittäjän opiskeluun käyttämä aika on investointi tulevaisuuteen. Motivoidaan yrittäjiä kouluttautumaan ja päivittämään osaamistaan.

Pk-yritykset työllistävät ja panostavat osaamiseen

- Suomessa oli yrityksiä vuonna 1996 noin 160 000, vuonna 2011 yritysten määrä on 263 000. Näistä pelkästään Helsingissä on 40000 yritystä.
- Työllisyys kehittyy parhaiten pk-sektorilla ja vastuu työllistämisestä siirtyy yhä pienempiin yrityksiin. Yritykset tarvitsevat osaavia työntekijöitä.
- Yritykset erikoistuvat yhä enemmän: kasvua haetaan osaamisella.
- Avainasemassa on yrittäjien oma osaaminen: Koulutukseen ja osaamiseen panostamalla yrityksillä on paremmat edellytykset kasvaa, menestyä ja työllistää.

Yritysten omistajanvaihdoksissa tarvitaan uusia yrittäjiä

- Helsingissä jopa 5000 yrittäjää aikoo luopua liiketoiminnasta seuraavan viiden vuoden aikana, koko Uudellamaalla 10 000 ja Suomessa 40 000.
- Yrityksille saadaan jatkajia yrittäjyyskasvatukseen panostamalla.
- Yrittäjyys kiinnostaa yhä useampaa opiskelijaa, mutta nuorten yrittäjyyshalukkuuden realisoituminen toiminnaksi vaatii voimakkaampaa panostusta yrittäjyyskasvatukseen
- Yrittäjyhteydet ja tieto yrittäjyydestä ovat tärkeitä kaikille oppilaitoksille: yrittäjyys on nuorelle todennäköinen työllistymismahdollisuus tulevaisuudessa.
- Muuttuvassa työelämässä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta.

Yritystä ei tarvitse perustaa yksin!

Yritysmentorointi on palvelu, jossa kokeneempi yrittäjä tukee, sparraa ja opastaa nuorempaa kollegansa. Hän tarjoaa kokemuksensa ja näkemyksensä aktorinsa käyttöön. Mentorit työskentelevät vapaaehtoisesti, tavoitteenaan auttaa uutta yrittäjäpolvea väistämään yrityksen alkutaipaleen pahimmat karikot.

Käy nettisivuilla tutustumassa ja täytä ilmoittautumiskaavake.

Tervetuloa mukaan!

Yritysmentorointi.fi

Helsingin Yrittäjät **Uudenmaan Yrittäjät**

Espoon Yrittäjät **Vantaan Yrittäjät** **Naisyrittäjyyskeskus**

NestorPartners

RUOMEN YRITYSKUMMIT ry. Business Mentors Finland

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tarvitsetko koulutusta?

KOULUTUSTA YRITTÄJILLE.FI

Helsingin Yrittäjät

helsinginyrittajat.fi

Helsingin Yrittäjät

- yrittäjien oma edunvalvonta- ja palvelujärjestö

Helsingiläisillä yrittäjillä on ollut oma edunvalvojansa yli 70 vuotta. Yrittäjyyden arvostus on nyt korkeammalla kuin koskaan. Uusia yrityksiä perustetaan etenkin pääkaupunkiseudulle koko ajan lisää. Ja tutkimuksien mukaan juuri pienet ja keskisuuret yritykset ovat työllistäneet myös talouden taantumavaiheissa.

Tärkein tehtävämme on parantaa yrittämisen toimintaedellytyksiä ja kehittää entistä yrittäjämönteisempää ilmapiiriä kaupunkiimme. Huolehtiaksemme parhaalla mahdollisella tavalla yrittäjien edunvalvonnasta, teemme jatkuvasti yhteistyötä maamme ja kaupunkimme päättäjien ja eri alojen viranomaisten kanssa.

Jäsenyrittäjänä saat:

- Yrittäjän edunvalvonnan - teemme työtä yrittäjien ja yrittäjyyden puolesta
- Asiantuntevan, maksuttoman neuvontapalvelun käyttöösi vaikka joka päivä
- Rahanarvoiset jäsenedut - valmiiksi neuvotellut alennukset esim. vakuutus-, puhelin- ja tietoliikennepalveluista, polttoaineista, tietokirjoista ja sähköstä
- Yritystoiminnassasi tarvitsemaasi tietoa ja maksutonta koulutusta
- Hyödyllisiä liikesuhteita muiden yrittäjien kanssa

Helsingissä on yhdeksän alueellista paikallisyhdistystä.

Tutustu Sinua lähinnä olevaan yhdistykseen ja sen toimintaan - ja liity jäseneksi!

Katso tarkemmat tiedot osoitteesta www.helsinginyrittajat.fi/paikallisyhdistykset

Tähän yrittäjäjoukkoon kannattaa kuulua!

Helsingissä:

- 6500 jäsenyritystä
- Yhdeksän alueellista paikallisyhdistystä
- Nuorten yrittäjien verkosto HYNY, katso lisää www.hyny.fi
- Senioriklubi

Valtakunnallisesti:

- 400 paikallisyhdistystä, 21 aluejärjestöä, 52 toimialajärjestöä
- Yli 112 000 jäsenyritystä
- 52 000 työnantajayritystä
- 582 000 työntekijää ja yrittäjää; jäsenyritykset työllistävät 450 000 palkansaajaa

Tervetuloa omiesi joukkoon.

Liity Helsingin Yrittäjien jäseneksi jo tänään osoitteessa www.helsinginyrittajat.fi/liity

Helsingin Yrittäjät | Lastenkodinkuja 1 A 4, 00180 Helsinki | p. 010 841 3020 | toimisto@helsinginyrittajat.fi

10

nuoria yrittäjyyteen
kannustavaa
toimenpidettä

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Helsingin kaupunki
Opetusvirasto

Suomen
Lukiolaisten Liitto

Helsingin Yrittäjät

Sisältö

- 3** Yrittäjyyttä tarvitaan
- 4** Kysely nuorille toimenpide-ehdotusten taustalla
- 4** Kyselyn vastauksia
- 6** Millä toimenpiteillä voitaisiin ohjata nuoria paremmin yrittäjiksi?
- 8** 1. Lisää tietoa yrittäjyydestä
- 9** 2. Yrittäjyysmyönteisempi ilmapiiri
- 10** 3. Yrittäjämäisempi koulu, yrittäjämäisempi toimintatapa
- 11** 4. Yrittäjyyden opettelu, harjoitusyritystoiminta
- 12** 5. Esikuvat ja esimerkit
- 13** 6. Yhteistyöllä yrittäjyyttä
- 14** 7. Korkeakouluista yrittäjiä
- 15** 8. Mentorointi ja yhdessä yrittäminen
- 16** 9. Nuorille yrittäjille verokannusteita
- 17** 10. Kynnys ryhtyä yrittäjäksi matalammaksi avustusten ja sosiaalietujen turvaamisella

Yrittäjyyttä tarvitaan

Muuttuva työmaailma, lähitulevaisuuden runsaslukuiset yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset sekä moduulimaiset, eri rooleista koostuvat työurat, ovat herättäneet tarpeen konkreettiselle yrittäjyyskasvatukselle. Useiden eri tutkimusten mukaan nuoret suhtautuvat positiivisesti yrittäjyyteen ja yhä useampi näkee yrittäjyyden itselleen mahdollisena vaihtoehtona työllistyä. Myönteinen suhtautuminen ei kuitenkaan korreloi riittävästi yrittäjyyspotentiaalin aktualisoinnin kanssa.

Lähes puolet suomalaisista yrittäjistä on jo yli 50-vuotiaita. Kuudennes yrittäjistä eli noin 40 000 on jo yli 60-vuotiaita eli lähivuosina luopumassa yritystoiminnastaan. Suomen Yrittäjien pk-yritysbarometrin (2010) mukaan jo lähes puolet omistajanvaihdosta harkitsevista yrittäjistä kokee jatka-

jan löytämisen ongelmalliseksi.

Eläkkeelle haluavien yrittäjien yritykset ovat Työ- ja elinkeinoministeriön Yrittäjyyskatsauksen (2010) mukaan keskimääräistä paremmassa kunnossa ja he ovat harvemmin yrittäneet välttää yrityksen lopettamisen. Tähän ryhmään kuuluvien yrittäjien määrä kasvaa lähivuosina nopeasti.

Suomi kaipaa uusia, nuoria yrittäjiä niin uusien innovaatioiden ja menestystarinoiden rakentajiksi kuin olemassa olevien yritystoimien jatkajiksi. Myös työntekijöissä arvostetaan entistä enemmän yrittäjähenkisyyttä. Yrittäjyys on myös yhä useammalle nuorelle keino löytää paikkansa työmarkkinoilta, yrittäjyys on vaihtoehto työllistyä. Uusien yrittäjien herättely vaatii tukea ja toimenpiteitä, joihin tämä raportti antaa ehdotuksia.

Raportin toteutus

Toimenpide-ehdotukset on tehty Kasva yrittäjäksi-hankkeessa. Päävastuullinen toimija hankkeessa on Helsingin Yrittäjät ry, yhteistyökumppaneina Helsingin kaupungin opetusvirasto, Suomen Lukiolaisten Liitto ry ja Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry.

Toimenpide-ehdotuksissa on yhtäläisyyttä Suomen Yrittäjien tavoiteohjelmaan (2010), Yksityisyrittäjien Säätiön yrittäjyyspoliittisen kannanoton preferensseihin (2007) sekä Opetusministeriön Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivoihin (2009). Osa myötäilee Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman (2007) luvun 10.8 Yrittäjyyskasvatus – toimenpide-ehdotuksia konkretisoiden ja päivittäen näitä nykyhetkeen.

Näkökulma ei rajoitu kuitenkaan vain koulutusjärjestelmän pariin, vaan ennen kaikkea tässä on haettu keinoja, jolla ei vielä yrittäjänä toimivia nuoria voitaisiin kannustaa yrittäjyyteen ja madaltaa

kynnystä ryhtyä yrittäjäksi. Tähän sisältyy olennaisesti myös koulutusjärjestelmän ulkopuolisia tahoja, esim. eri järjestöt, yrittäjät, media sekä eri elinkeinopoliittiset ratkaisut.

Taustoja toimenpide-ehdotuksille kerättiin kahdella kyselyllä, joista toiseen vastasi opiskelijoita ja nuoria yrittäjiä, toiseen koulutuksenjärjestäjä- ja yrittäjyyskasvatustahoja. Kyselyt tehtiin marras-joulukuun 2010 aikana.

Koulutuksenjärjestäjille ja yrittäjyyskasvatustahoille suunnattuun kyselyyn vastasi 14 eri organisaation edustajaa, joissa mukana erityisesti valtakunnallisella tasolla toimivia tahoja (mm. Kuntaliitto, Nuori Yrittäjyys, Taloudellinen tiedotustoimisto).

Lisäksi näihin tavoitteisiin on pyydetty näkemyksiä yrittäjäjärjestön piirissä yrittäjyyskasvatustyötä tekevilta Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan ja Uudenmaan aluejärjestöiltä.

Kysely nuorille toimenpide-ehdotusten taustalla

Taustoja ja tukea toimenpide-ehdotuksia varten on kerätty webropol-kyselyllä, joka on suunnattu Helsingin Yrittäjien Nuorille Yrittäjille, pääkaupunkiseudulla toimiville opiskelijoiden yrittäjyysyhdistyksille sekä hankkeen yhteistyökumppaniopiskelijajärjestöille. Näiden lisäksi kysely on ollut Helsingin kaupungin opetusviraston sisäisillä nettisivuilla.

Kyselyyn vastasi 266 henkilöä. Vastanneista yrittäjänä tällä hetkellä toimii 22 prosenttia, opiskelijoita oli 76 prosenttia, joista lukiolaisten osuus oli lähes kolme neljäsosaa. 70 prosenttia vastaajista on alle 21-vuotiaita.

Voidaan sanoa, että kyselyyn vastaajat edustavat ennen kaikkea niitä nuoria, jotka eivät vielä ole työelämässä, jotka ovat suunnittelemassa opintojensa jatkamista ja pohtivat alaa, mihin suuntautua. Naisvastaajia oli selkeästi enemmän kuin miespuolisia.

Opiskelijoista joka neljäs oli lähes samaa mieltä tai täysin samaa mieltä väittämän ”Ryhdyin tulevaisuudessa yrittäjäksi”. Joka kolmas oli jo miettinyt yrittäjäksi ryhtymistä.

Miltei puolet piti yrittäjyyttä mahdollisena vaihtoehtona itselleen. Joka kolmas oli valmis perustamaan yrityksen yksin, mutta yli puolet mieluummin jonkun muun kanssa. Nuoret eivät olleet valmiita perustamaan yritystä vielä opiskeluaikana, sillä yli kolme neljäsosaa oli lähes eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Nämä kyselyn tulokset tukevat sitä, että nuoret suhtautuvat positiivisesti yrittäjyyteen, mutta kaikista ei tarvitse tulla eikä kaikista ole yrittäjäksi. Erityisesti riskejä pelätään, mihin nähdään yhtenä helpotteena se, ettei yritystoimintaa tarvitsisi hoitaa aivan yksin.

Kyselyn mukaan nuoret ja nuoret yrittäjät näkevät yrittäjyyden ennen kaikkea pysyvänä uravaihtoehtona ja keinona työllistyä, mutta moni uskoo myös yrittäjänä toimimisen olevan yksi vaihe työuralla tai tuovan lisätuloja palkkatyön ohessa.

Suorat lainaukset on poimittu kyselyn vastauksista. Mikäli vastauksen perässä ei ole vastaajan sukupuolta/statusta, vastaus on sähköpostikyselystä.

Kyselyn vastauksia

Ikä

Kysymykseen vastanneet: 263

(2.1) alle 18 v		46,8%	123
(2.2) 18-20v		23,2%	61
(2.3) 21-25v		5,3%	14
(2.4) 26-30v		14,4%	38
(2.5) 31-35v		7,6%	20
(2.6) yli 35 v		2,7%	7

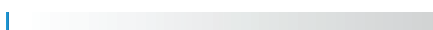
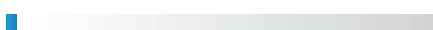
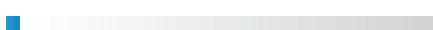
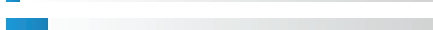
Sukupuoli

Kysymykseen vastanneet: 260

(1.1) nainen		58,5%	152
(1.2) mies		41,5%	108

Mikä näistä sopii omaan tilanteeseesi?

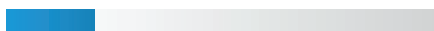

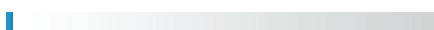

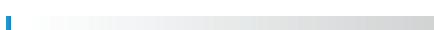
Kysymykseen vastanneet: 261

(4.1) olen yrittäjä.		15,7%	41
(4.2) olen opiskelija.		67,4%	176
(4.3) olen palkkatöissä.		1,1%	3
(4.4) olen työtön.		0,4%	1
(4.5) olen yrittäjä sekä opiskelija.		2,7%	7
(4.6) olen yrittäjä sekä palkkatöissä.		3,1%	8
(4.7) olen opiskelija sekä palkkatöissä.		9,6%	25

Taustoja opiskelijoista

Missä opiskelet?

Kysymykseen vastanneet: 211

(5.1) lukio		72,5%	153
(5.2) ammatillinen oppilaitos		22,3%	47
(5.3) kaksoistutkinto		1,4%	3
(5.4) ammattikorkeakoulu		0,9%	2
(5.5) yliopisto tai korkeakoulu		2,4%	5
(5.6) muu, mikä?		0,5%	1

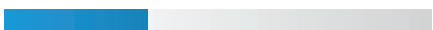

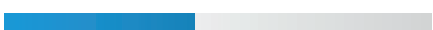

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. 1 = ei lainkaan samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Kysymykseen vastanneet: 213

	1	2	3	4	5
ryhdyn tulevaisuudessa yrittäjäksi.	11,7%	25,8%	35,7%	18,3%	8,5%
	25	55	76	39	18
olen miettinyt jo yrityksen perustamista.	24,4%	23%	17,4%	21,1%	14,1%
	52	49	37	45	30
näen yrittäjyyden mahdollisena vaihtoehtona itselleni.	10,4%	20,8%	24,1%	25%	19,8%
	22	44	51	53	42
voisin perustaa yrityksen yksin.	19,2%	20,2%	25,4%	18,8%	16,4%
	41	43	54	40	35
voisin perustaa yrityksen yhdessä jonkun/joidenkin kanssa.	3,8%	13,7%	30,3%	30,3%	21,8%
	8	29	64	64	46
voisin perustaa yrityksen opiskeluaikana.	50,7%	24,6%	14,2%	3,8%	6,6%
	107	52	30	8	14

Näetkö yrittäjyyden... Voit valita useamman sopivan vaihtoehdon.

Kysymykseen vastanneet: 260

(9.1) pysyvänä uravaihtoehtona?		68,8%	179
(9.2) toimena palkkatyön ohessa?		33,8%	88
(9.3) väliaikaisratkaisuna?		13,8%	36
(9.4) yhtenä vaiheena työuralla?		44,6%	116
(9.5) mahdollisuutena työllistyä?		48,8%	127
(9.6) muu, mitä?		6,2%	16

Millä toimenpiteillä voitaisiin ohjata nuoria paremmin yrittäjiksi? Millä toimilla kannustettaisiin nuoria yrittäjyyteen?

”Kertomalla käytännön esimerkkejä, antamalla nuorten itse kokeilla yrittäjyyttä, antamalla heille tarvittava tieto helposti pureskeltavassa muodossa. Luoda positiivinen ilmapiiri yrittäjyydelle koko yhteiskuntaan.” (nuori yrittäjä)

Mitä seuraavista pidät tärkeimpinä toimenpiteinä siihen, että nuori ryhtyy yrittäjäksi? Voit valita useamman sopivan vaihtoehdon.

Kysymykseen vastanneet: 254

Ennen kaikkea opiskelijat ja nuoret yrittäjät pitävät taloudellisia avustuksia yritystoiminnan alussa tärkeinä. Koulutuksen ja tiedonvälityksen merkitys seuraavat tärkeidessään avustuksia. Nuoret kaipaavat lisää tietoa yrittäjyydestä sekä haluavat harjoitella ja opiskella yrittäjyyttä. Nämä ovat tärkeimpiä toimia siihen, että nuori todella ryhtyy yrittäjäksi.

Erityisesti nuoret yrittäjät pitävät tärkeänä edellisten lisäksi läheisten tukea ja kannustusta sekä neuvontaa ja yleistä asenneilmapiiriä. Opiskelijoiden vastaukset painottuvat koulun suuntaan ja tietopuoleen

(aidot yrittäjäesimerkit ja tieto yrittäjyydestä) sekä taloudellisiin avustuksiin, joiden nähdään madaltavan kynnystä lähteä yrittäjäksi. Koulutuksenjärjestäjille ja yrittäjyyskasvatustahoille suunnatun kyselyn mukaan ennen kaikkea yrittäjämäinen koulu ja opettajien yrittäjyysvalmiudet ovat painopisteen kärki. Yrittäjyyskasvatusta tulee olla kaikilla kouluasteilla. Varsinkin oppilaitosten yhteistyö yritysten ja muiden tahojen kanssa sekä aidot esimerkit, yrittäjätarinat ja esikuvat nähdään keinona lisätä nuorten yrittäjyyshalukkuutta.

1. Lisää tietoa yrittäjyydestä

”Ekakskin yrittäjyyteen tulee kannustaa kertomalla yrittäjyydestä ja siihen liittyvistä riskeistä ja onnistumismahdollisuuksista. Harvempi lähtee tekemään jotain sellaista mistä ei tiedä mitään.” (opiskelija, lukio)

Mitä?

Useiden tutkimusten mukaan nuorten asenne yrittäjyyttä kohtaan on varsin myönteinen. Nuoret eivät kuitenkaan omasta mielestään tiedä tarpeeksi siitä, mitä yrittäjyys vaatii, miten voi ryhtyä yrittäjäksi, miten yritys perustetaan, millaista yrittäjän arki on, mitä mahdollisuuksia yrittäjyys tarjoaa.

Miten?

Nuorille tulee kertoa enemmän yrittäjyydestä, ja kouluissa tulee tarjota yrittäjyyskursseja. Yrittäjyys tulee ottaa yhdeksi osa-alueeksi ammatinvalinnan ja opinto-ohjauksen parissa. Yrittäjäjärjestöjen ja uusyrityskeskusten tulee tehdä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja tarjota yrittäjyysinfoja halukkaille nuorille.

Toteutetaan valtakunnallinen nuorille suunnattu usean tahon yhteinen (oppilaitokset, missä voi opiskella yrittäjyyttä; uusyrityskeskukset ja yrittäjävalmennuskurssit; tukipalvelut yrittäjälle; yrityshautomot) yrittäjyysaiheinen nettiportaali, jossa on tarjolla tietoa, ohjausta sekä nettineuvontaa.

Kuka?

Oppilaitokset, opettajat, uusyrityskeskukset, yrittäjäjärjestöt, yrittäjät, opiskelijajärjestöt.

2. Yrittäjyysmyönteisempi ilmapiiri

”Yrittäjyydestä on vain vähän julkisuudessa... olisi tärkeä myös vaikuttaa vanhempaan sukupolveen, joka jossain määrin on epäileväisiä yrittäjyydestä, jolloin kannustusta tulisi myös kotoa, jolloin nuoren olisi helppo valita tämä ”polku”. Eli jossain vaiheessa voisi jopa kuul-la vanhempien sanovan lapsille: ”Yrittäjyys on hieno asia, siinä on mahdollisuus kaikkeen, olisitko kiinnostunut tästä? Kannattaisi harkita, tosi mielenkiintoista!”: tämän lauseen sijaan ”lukio on avain kaikkeen, mene sinne!” :)” (opiskelija, lukio)

Mitä?

Kodin ja vanhempien merkitystä asenteiden muovautumiseen ei voi kiistää. Sen vuoksi on tärkeää, että kannustusta ja tukea nuoren valintoihin, myös yrittäjyyteen, tulee myös sieltä. Median asema mielikuvien luomisessa on mediasukupolven ajassa vahva: tv-ohjelmissa esillä olevat ammatit (mm. kokki, stylisti, sisustussuunnittelija) lukeutuvatkin nuorten suosikkiammattien joukkoon. Yrittäjyyden ja yrittäjänä toimimisen tulee olla esillä ja tasavertainen vaihtoehto.

Miten?

Yleisen ja näkyvän yrittäjäilmapiirin tulee olla myönteinen ja yrittäjyyden arvostettu, houkutteleva ura, jotta nuoret näkisivät sen itselleen vahvemmin vaihtoehtona. Tähän pyritään kannustamalla niin koulussa kuin kotona. Yrittäjyyttä, erityisesti pk-yrittäjyyttä, tulee käsitellä monipuolisesti myös mediassa.

Yrittäjyys tulee olla esillä nuorten jatko-opinto- ja rekrytointitapahtumissa yhtenä mahdollisena työllistymisvaihtoehtona tai urapolkuna. Myös järjestöjen, erityisesti yrittäjäjärjestöjen, rooli myönteisen ilmapiirin ja yrittäjyyskuvan luomisessa on merkittävä. Hyödynnetään sosiaalista mediaa, foorumeja, joissa nuoret jo valmiiksi ovat mukana.

Yrittäjyysmyönteisen ilmapiirin luomisessa on tärkeää huomioida nuorten ideat, into ja innovatiivisuus. Luovuuteen tulee kannustaa ja ideoiden toteuttamiseen tulee luoda mahdollisuuksia.

Toteutetaan nuorille suunnattu tosi-tv-dokumenttisarja, jossa henkilökuvia erilaisista yrittäjistä ja yrittäjyyspoluista, esim. nuoren yrittäjän arkea, yrittäjyyskilpailujen ideoiden toteuttamista tai Nuori Yrittäjyys –opinto-ohjelman Vuosi yrittäjänä –ryhmiä seuraava sarja.

Kuka?

Kodit, järjestöt, media, päättäjät, kunnat, maakunnat, yhteiskunta.

3. Yrittäjämäisempi koulu, yrittäjämäisempi toimintatapa

”Keskeinen yrittäjyyteen kannustava toimenpide on mielestäni kehittää koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria yrittäjämäiseksi. Yrittäjyysbalukkuutta lisätään lähtemällä vahvistamaan ensin nuorten sisäistä yrittäjyyttä.”

Mitä?

Opetusministeriön Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat korostaa oppimisympäristöjen ja oppilaitosten toimintakulttuurien yrittäjämäisyyttä tulevaisuuden menestystekijänä. Koululla ja opettajalla on tärkeä rooli nuoren toimintatapojen muovautumisessa.

Yrittäjämäisempi koulu syntyy yhteistyössä. Opettajien tiedot ja kokemukset yrittäjyydestä ja työelämästä ovat tärkeä osa-alue. Opettajan ei tarvitse tietää kaikkea, mutta on osattava ohjata nuori lisätiedon lähteelle.

Miten?

Opettajien käytännön yrittäjyyskasvatusvalmiuksia, verkostoitumista ja yrittäjyystietoutta tulee lisätä kaikilla koulutusasteilla. Yrittäjyyskasvatuksen tulee olla osa opettajankoulutusta.

Opettajien osaamista ja tietojen päivitystä lisätään jokaisella asteella täydennyskoulutuksen ja työelämäjaksojen keinoin, mm. koulutuspäivät ja ope-TET. Yrittäjyyskasvatuksen polun tulee jatkua esiopetuksesta aina korkea-asteelle. Nuoria kannustetaan kouluissa oma-aloitteisuuteen, yrittäjämäisyyteen, epäonnistumisen hyväksymiseen sekä rohkaistaan riskinottoon. Opetuksen tulee rakentua ongelmanratkaisulle ja vuorovaikutukselle. Myös argumentoinnin harjoittelu on tärkeää.

Kuka?

Oppilaitokset, opettajat, opettajankoulutus.

4. Yrittäjyyden opettelu, harjoitusyritystoiminta

”Antakaa meille pikkuyrityksiä valmiina, niin voisimme harjoitella yrittäjyyttä käytännössä!” (opiskelija, lukio)

Mitä?

Nuorten tulee saada harjoitella yrittäjyyttä ja yritystoiminnan periaatteita yhtälailla kun he harjoittelevat työelämä- ja ammattitaitoja TET- ja muilla harjoittelujaksoilla. Käytännön harjoittelu opettaa tehokkaalla tavalla yrittäjyyteen.

Miten?

Esimerkiksi koulujen/oppilaskuntien kahvila- ja kioskitoiminta, asiakastyöt, opetusravintolat, harjoitusyritystoiminta ja mm. Nuori Yrittäjyys ry:n Vuosi yrittäjänä -opinto-ohjelma tarjoavat välineet yritystoiminnan opetteluun eri asteilla. Näitä tulee mahdollistaa vähintäänkin jokaiselle toisen asteen opiskelijalle.

Mallia ammatillisen koulutuksen perustutkintojen yrittäjyysopintojen suorittamiseen osin työssä oppimalla tulee kehittää, esim. yrittäjyyden työssäoppimisjakso pienyrityksessä.

Kuka?

Oppilaitokset, yrittäjyyskasvatustyötä tekevät tahot, yrittäjät.

5. Esikuvat ja esimerkit

”Kertomalla konkreettisia esimerkkejä muista nuorista yrittäjistä tai yrittäjistä yleensäkin.” (opiskelija, ammattikoulu)

Mitä?

Vertaisryhmä on tehokkain keino viedä viestiä, nuori kuuntelee ja samaistuu helpommin lähellä omaa ikää olevaan, joka puhuu samaa kieltä hänen kanssaan. Tieto kokemuksellisuuden ja konkreettisten esimerkkien kautta helpottaa uuden tiedon omaksumista. Positiiviset esimerkit muodostavat positiivisia mielikuvia, värikkää persoonat jättävät vahvan muistijäljen.

Miten?

Tuodaan erityisesti menestyneitä nuoria yrittäjiä yrittäjyyden kasvoiksi. Heidän aitojen yrittäjätarinoidensa kautta nuori saa esimerkkejä yrittäjyydestä, niin onnistumisista kuin haasteista.

Kannustetaan erityisesti nuoria yrittäjiä vierailemaan opilaitoksissa, koulutuksissa, opiskelijatapahtumissa ja -tilaisuuksissa kertomassa omaa yrittäjätarinaansa ja omaa yrityksestään sekä rohkaisemaan nuoria yrittäjyyteen oman esimerkinsä perusteella.

Kootaan alueellisia pankkeja näistä yrittäjistä, jolloin opilaitosten kynnys ottaa yhteyttä yrittäjiin madaltuu.

Kuka?

(Nuoret) yrittäjät, media.

6. Yhteistyöllä yrittäjyyttä

”Oppilaitoksissa voitaisi pitää jokin yrittäjyysseemapäivä tai -tempaus tms. jossa saisi tietoa yrittäjyydestä, ja oikeat yrittäjät olisivat kertomassa työstään ja vastaamassa kysymyksiin.” (opiskelija, lukio)

”Yhteisillä innostavilla projekteilla” (opiskelija, lukio)

”Yrittäjät ja peruskoulut yhteistyöhön” (nuori yrittäjä)

Mitä?

EK:n selvityksen (2008) mukaan 40 prosenttia peruskouluista, 60 prosenttia ammatillisista oppilaitoksista ja vain 4 prosenttia lukioista tekee yhteistyötä yritysten kanssa. Yritysyhteistyössä nuori saa näkemystä työelämästä, sen vaatimista taidoista, koulussa opittavan työelämärelevanssista, erilaisten organisaatioiden toiminnasta. Yritysyhteistyössä voi nuori tämän lisäksi saada kipinän ryhtyä itsekin yrittäjäksi.

Miten?

Vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten sekä yritysten välistä yhteistyötä. Oppilaitoksia kannustetaan enemmän yhteistyöhön erityisesti pk-yritysten kanssa.

Tiedotetaan niin kouluja ja oppilaitoksia kuin yrittäjiä erilaisista yhteistyömalleista.

Jokaisella koululla tulee olla yhteistyötä lähiympäristön toimijoiden (yritykset, työelämä, järjestöt) kanssa, esim. yrittäjyysseemapäivä Yrittäjän Päivän tienoilla. Vahvistetaan kummiyritys-/kummiyrittäjätoimintaa.

Nuoria kannustetaan verkostoitumaan eri tahojen kanssa jo opiskeluaikana.

Kuka?

Oppilaitokset, yrittäjät.

7. Korkeakouluista yrittäjiä

”Yrittäjyysmyönteisen organisaatiokulttuurin luominen korkeakouluun.”

Mitä?

Nuoret suhtautuvat yleisesti ottaen hyvin myönteisesti yrittäjyyteen. Opetusviraston Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämistutkimuksen (2009) mukaan yrittäjyys kiinnostaa jopa 46 prosenttia opiskelijoista. Tilastojen valossa on kuitenkin nähtävissä se, etteivät korkeakoulutetut nuoret ainakaan kovin nopeasti valmistumisensa jälkeen perusta omaa yritystä. Akavan (2008) tutkimuksen mukaan vain muutama prosentti ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista toimi yrittäjänä viisi vuotta opiskelujensa päättymisen jälkeen. Yrittäjyys on yksi keino vähentää korkeakoulutettujen työttömyyttä.

Miten?

Korkeakouluissa tulee panostaa siihen, että koulutuksen saaneet löytävät polkunsä työmarkkinoilta. Yrittäjyyden tulee olla esillä niin opetuksessa kuin ohjauksessa myös korkea-asteella, yhtenä vaihtoehtona työllistyä. Jotta korkeakouluissa tuotettu tieto, innovaatiot ja osaaminen aktualisoituu myös uusina yrittäjinä ja yrityksinä, tarjotaan käytännön välineitä myös korkeakoulujen opiskelijoille, esim. oppilaitosten yrityshautomot ja -kiihdyttämöt.

Korkeakoulujen organisaatiokulttuuria on saatava yrittäjyysmyönteisemmäksi. Keinoja tähän mm. pk-yrittäjiä mukaan eri toimielimiin, tutkimuksen ja työelämän tiiviimpi yhdistäminen.

Korkeakouluopiskelijoiden yrittäjyyden edistämisyhdistyksiä tulee tukea ja kannustaa.

Kuka?

Korkeakoulut, yritykset.

8. Mentorointi ja yhdessä yrittäminen

”Opastamalla ja neuvomalla ihan käytännön asioissa.” (opiskelija, kaksoistutkinto)

”Kaikki on hyvästä... tieto on tärkeää ja mentorointi” (opiskelija, ammattikorkeakoulu)

Mitä?

Noin puolet suomalaisista yrittäjistä on yksinyrittäjiä. Silti nuorista selkeästi useampi olisi valmis perustamaan yrityksen yhdessä toisen kanssa kuin yksin, kuten toimenpide-ehdotuksia varten tehdyssä kyselyssä kävi ilmi. Tukea siis kaivataan. Nuoret näkevät esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle kokemuksen, käytännön tiedon ja rahoituksen puutteen.

Jopa joka kolmas yritys lopettaa toimintansa kolmen ensimmäisen toimintavuotensa aikana. Usein syynä on yritystoiminnan liikkeelle tai kasvuun saamisen vaikeus, epävarmuus, tiedon, riskinottokyvyn tai myyntitaidon puute.

Mentoroinnissa kokeneempi yrittäjä ohjaa alkutaipaleellaan olevaa oman kokemuksensa perusteella. Tämä madaltaa kynnystä ryhtyä yrittäjäksi, kun on joku, jolta voi kysyä, ettei ole yksin vaikka olisikin yksinyrittäjä.

Miten?

Välitetään tietoa nuorille yhdessä yrittämisen mahdollisuuksista, jotka madaltavat kynnystä lähteä yrittäjäksi, esim. tiimiyrittäjyys, osuuskuntayrittäjyys. Nuoria yrittäjiä tiedotetaan paremmin yrittäjän tukiverkostoista.

Mahdollistetaan nuorelle yritystä perustamassa olevalle tai juuri yrityksen perustaneelle ilmaisen ja osaavan mentorin saaminen halutessaan; esimerkiksi henkilökohtainen mentori tai sparrausryhmä uusille yrittäjille.

Haasteena on mentorien löytäminen, mihin vastataan mentoriksi ryhtymistä/mentoritoimintaa tukemalla. Luodaan ajasta ja paikasta riippumaton nettimentorointipalvelu jo yrittäjänä toimivalle (vrt. kohdan 1 nettiohjaus).

Vahvistetaan mentorointia sukupolvenvaihdestilanteessa ja yritystoiminnan jatkamisessa.

Kuka?

Järjestöt, yrittäjät, yhdistykset.

9. Nuorille yrittäjille verokannusteita

”Yrittämistä tulisi verottaa paljon kevyemmin kuin palkkatyötä ja kynnystä yrittämisen aloittamiseen tulisi alentaa entisestään.” (opiskelija, lukio)

”Tukea taloudellisesti, myös verohelpotus esimerkiksi ensimmäisille vuosille voisi kannustaa” (opiskelija, ammatillinen oppilaitos)

”Avainhenkilön palkkausavustus tulisi ottaa käyttöön myös pk-seudulla. Itse olisin sitä todennäköisesti jo käyttänyt.” (nuori yrittäjä)

Mitä?

Yrittäjän verotus poikkeaa palkansaajan verotuksesta. Jopa joka neljäs yrittäjä tienaa alle 15 000 euroa vuodessa eli selvästi alle metallialan minimipalkan. Korkea yritysverotus ja taloudellinen epävarmuus huolettavat nuoria. Kannusteet näihin madaltavat kynnystä ryhtyä yrittäjäksi, mutta myös auttavat liiketoiminnan vauhtiin saamisessa.

Miten?

Luodaan verotukseen helpotuksia nuorille yrittäjille kannusteiksi yritystoiminnan aloittamiseen, jatkamiseen ja kehittämiseen:

Kannusteet yrityksen perustamiseen – Yrittäjän/yrityksen tulee saada verohelpotuksia kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana.

Kannusteet yritystoiminnan jatkamiseksi sukupolven- ja/tai omistajanvaihdoksissa – Nuoren jatkajan tulee saada taloudellisia huojennuksia ja perintöveron helpotuksia.

Kannusteet työllistämiseen – Ensimmäisen työntekijän palkkauksen avustuskäytännön tulee jatkua ja laajentua koko maahan.

10. Kynnys ryhtyä yrittäjäksi matalammaksi avustusten ja sosiaalietujen turvaamisella

”Starttiraha on loistava käytäntö ja sitä on koko ajan kehitetty paremmaksi. Omaa yrittäjyyttäni se auttoi paljon. Työttömyysturva tulisi muuttaa joustavammaksi ja byrokratiaa voisi vähentää joiltakin osin erityisesti mikroyritysten kohdalla.” (nuori yrittäjä)

”Yrittäjä voi olla myös opiskelija. Opintotukijärjestelmän tulisi suosia yrittäjiä siten, että opiskeleva yrittäjä saisi opintotuet ilman tulo rajoja. Perustin oman yritykseni opiskeluaikana, ja maksan edelleen ”liikaa” saamiani opintotukia takaisin. Siinä vaiheessa riskit olivat suuret, eikä mikään tuki ollut mielestäni ”liikaa” saatu.” (nuori yrittäjä)

”Minusta tulisi yrittäjä, jos valtion suoma taloudellinen turva yrittäjälle olisi kattavampi, mikäli yrityksellä olisi hiljaisempi kausi.” (opiskelija, lukio)

Mitä?

Yrittäjyys nähdään entistä useammin mahdollisena vaihtoehtona työllistyä, mutta silti yksi suurimpia esteitä yrittäjäksi ryhtymiselle on taloudellinen epävarmuus, erityisesti suhteessa työttömyysturvaan ja muihin sosiaalietuihin. Yrittäjyys on myös yksi mahdollisuus saada lisätuloa opintojen ohella. Kynnys yrittäjyyteen on matalampi, mikäli yrittäjyyteen kannustetaan yrittäjän etuudet turvaamalla.

Miten?

Starttirahakäytäntö on toimiva ja käytäntöä tulee jatkaa. Starttirahasta tulee tiedottaa nuoria jo opiskeluaikana. Starttirahan saamiseksi tulee pyytää lausunto niitä tekeviltä tahoilta. Opiskelun ja yrittäjyyden yhdistäminen tulee tehdä kannustavammaksi.